

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
1 EYLÜL 2025

Ekonomide Son Gelişmeler

- 03** TÜRKİYE'DE POS KOMİSYON ORANLARI
- 04** IFC: HANGİ FİRMALAR DAHA ÇOK VE DAHA İYİ İSTİHDAM SAĞLIYOR
- 05** YILLIK SANAYİ VE HİZMET İSTATİSTİKLERİ
- 08** KAPASİTE KULLANIM ORANI
- 09** DIş TİCARET İSTATİSTİKLERİ
- 11** İşGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ
- 12** SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ
- 14** İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ VE REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ
- 16** HİZMET ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ

“Kartlı Ödemelerde Büyüme, Pos Komisyonlarında Yükseliş”

Ekonomim Gazetesi’nde yer alan habere göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 1 Temmuz 2023’te aldığı kararla POS işlemlerinde azami komisyon oranını %1,26’dan %1,81’e çıkardı. Aynı yıl 1 Ekim’de oran %3,16’ya yükseltilirken Kasım 2024’te yapılan revizyonla %3,56 oldu. Böylece POS komisyonları son iki yıldır sürekli olarak %3’ün üzerinde seyrediyor. Bankalararası Kart Merkezi verilerine göre 2023’ün ilk yarısında 2 trilyon TL olan kredi ve banka kartı alışveriş tutarı, 2025’in aynı döneminde %40 büyüyerek 2,8 trilyon TL’ye ulaştı. Kart sayısında da benzer bir yükseliş gözlemlendi. Haziran 2023’te 108,3 milyon olan kredi kartı adedi, Haziran 2025 itibarıyla 135,2 milyona çıktı. Banka kartı sayısı ise aynı dönemde 178,7 milyondan 214,4 milyona yaklaştı.

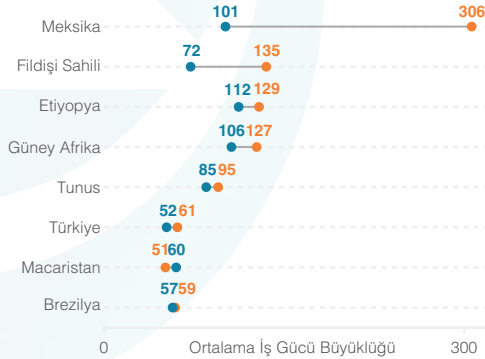
Sektör temsilcileri özellikle büyük ölçekli işletmelere bankalarla anlaşma gücü olduğu için daha düşük komisyon oranı uygulanırken bu güce sahip olmayan binlerce KOBİ’nin yüksek komisyon oranlarına razı gelmek zorunda kaldığını belirtiyor. Sektör temsilcileri yüksek POS komisyon oranlarının ticareti yavaşlattığının altını çiziyor.

“Genç Firmalar İstihdamın Motoru”

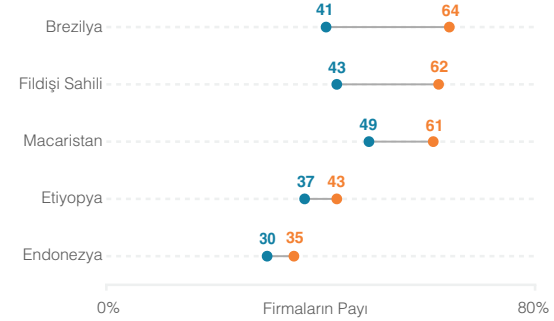
Uluslararası Finans Kurumu (IFC) tarafından yayımlanan rapora göre toplam firmaların yalnızca beşte birinden azı “yüksek büyüme firması” sınıfına giriyor. Ancak bu küçük grup, yeni istihdamın %60-65’ini tek başına sağlıyor. Brezilya, Fildişi Sahili ve Macaristan gibi ülkelerde yüksek büyüme gösteren firmaların yarısından fazlası beş yaşından genç işletmeler. Raporda ayrıca bu firmaların büyüme dönemlerinin genellikle kısa sürdüğü, on tanesinden yalnızca birinin üç yıl içinde yeniden aynı başarıyı yakalayabildiği vurgulanıyor. Türkiye’ye dair veriler ise farklı bir tabloya işaret ediyor. Buna göre Türkiye’de toplam istihdamın %43’ü 10 kişiden az çalışana sahip küçük firmalarda gerçekleşiyor. Bu oran Brezilya’da %60’ın üzerinde, Hindistan’da ise neredeyse %80’e ulaşıyor.

Raporda, küçük ölçekli firmaların istihdam hacminin yüksek olmasına rağmen kalıcı ve nitelikli iş olanağı sunma kapasitesinin sınırlı olduğuna dikkat çekiliyor. Buna karşılık, küresel değer zincirlerine entegre olan, çok uluslu şirketlerle iş birliği yapan ve dijital teknolojileri hızla benimseyen genç firmaların daha fazla ve daha kaliteli istihdam sağladığı vurgulanıyor. IFC, bu işletmelerin büyümesini desteklemek için finansmana erişimin kolaylaştırılması, düzenleyici ortamın iyileştirilmesi ve yönetim kapasitelerinin geliştirilmesi gerektiğini belirtiyor.

İstihdam Oluşturan Büyük Ölçekli Firmalar

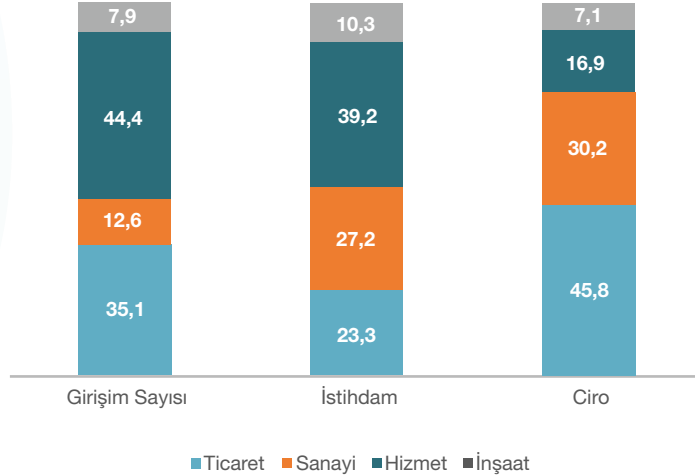
En Çok İstihdam Oluşturan Genç İşletmeler

“Ciroda En Yüksek Pay Ticaret Sektöründe”

Yıllık sanayi ve hizmet istatistiklerine göre 2024'te faal olan girişimlerin %35,1'ini ve istihdamın %23,3'ünü oluşturan ticaret sektörü ciroda %45,8'lik pay ile ilk sırada yer aldı. Sanayi sektörü ise faal olan girişimlerin %12,6'sını ve istihdamın %27,2'sini oluştururken ciroda %30,2'lik bir paya sahip oldu.

Ciro, İstihdam ve Girişim Sayının Sektörlere Göre Oransal Dağılımı, 2024 (%)

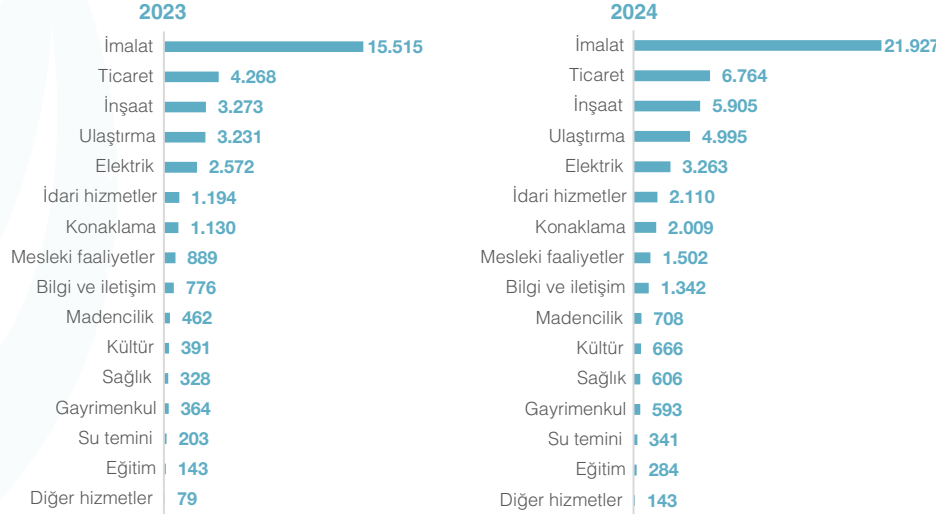

Kaynak: TÜİK

“En Yüksek Üretim Değeri İmalat Sanayinde Gerçekleşti”

İmalat sanayinde üretim değeri 2024 yılında bir önceki yıla göre %41 oranında artarak 21 trilyon 927 milyar TL değerini aldı. Ticaret ve inşaat ise üretim değerleri bir önceki yıla göre %58 ve %80 oranında artış kaydetti. Böylece 2024'te üretim, ticarete 6 trilyon 764 milyar TL olurken inşaat 5 trilyon 905 milyar TL seviyesinde gerçekleşti.

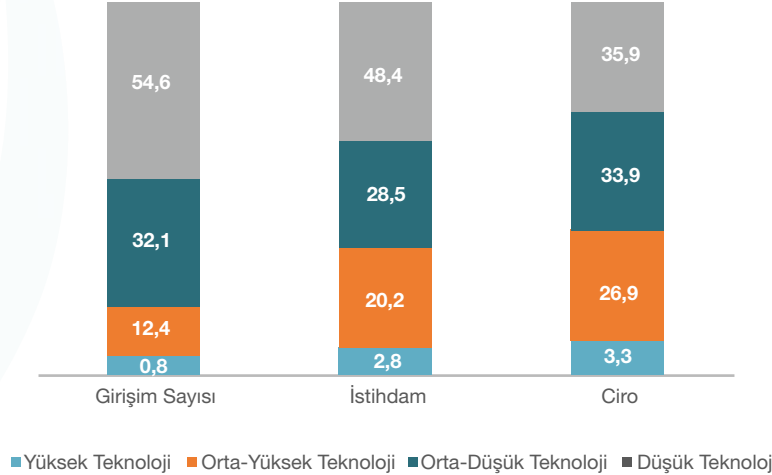
Üretim Değerinin Kısımlara Göre Dağılımı (Milyar TL)

“Yüksek Teknoloji Faaliyetlerinin Cirodaki Payı %3,3”

2024'te imalat sanayinde, girişimlerin %54,6'sını ve istihdamın %48,4'ünü oluşturan düşük teknoloji faaliyetleri, cirodan %35,9 pay aldı. Yüksek teknoloji faaliyetleri ise girişimlerin %0,8'ini, istihdamın %2,8'ini ve toplam cironun %3,3'ünü oluşturdu.

İmalat Sanayinde Temel Göstergelerin Teknoloji Düzeyine Göre Oransal Dağılımı, 2024 (%)

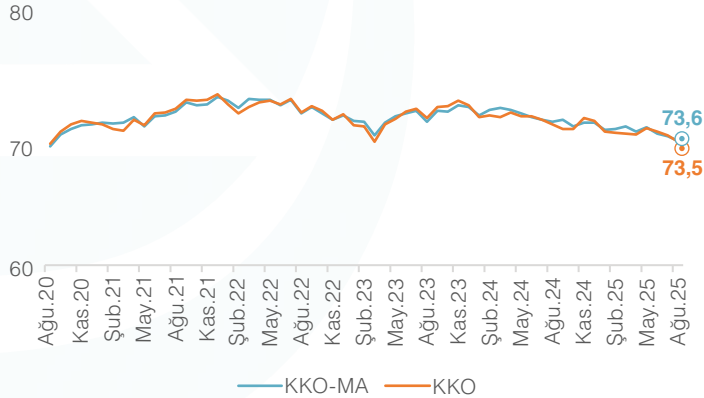

“KKO Ağustos Ayında 0,7 Puan Düşüş Kaydetti”

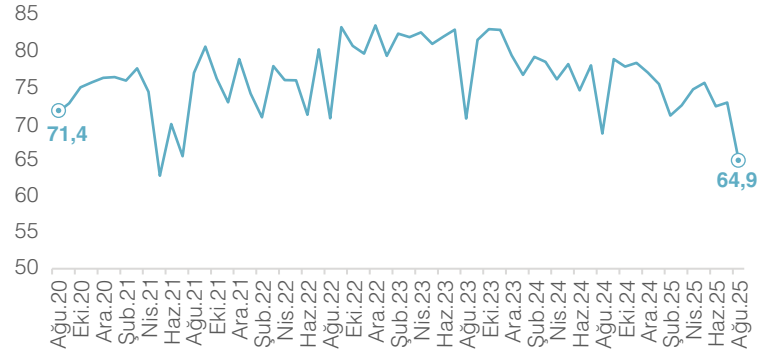
İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA) ağustos ayında bir önceki aya göre 0,5 puan azalarak %73,6 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı (KKO) ise bir önceki aya göre 0,7 puan azalarak %73,5 oldu.

Alt sektörlerde özellikle motorlu kara taşıtları imalatı 7,8 puanlık düşüşle %64,9’a gerileyerek Mayıs 2021 sonrası en düşük seviyeyi gördü. Deri sektörü de %64,3 ile en düşük KKO’ya sahip sektör oldu. Buna karşılık tütün ürünleri (%85,9), ağaç ürünleri (%85) ve kâğıt ürünleri (%84,3) yüksek kapasite kullanımıyla öne çıktı.

Kapasite Kullanım Oranı

Motorlu Kara Taşıtı, Treyler (Römork) ve Yarı Treyler (Yarı Römork) İmalatı KKO

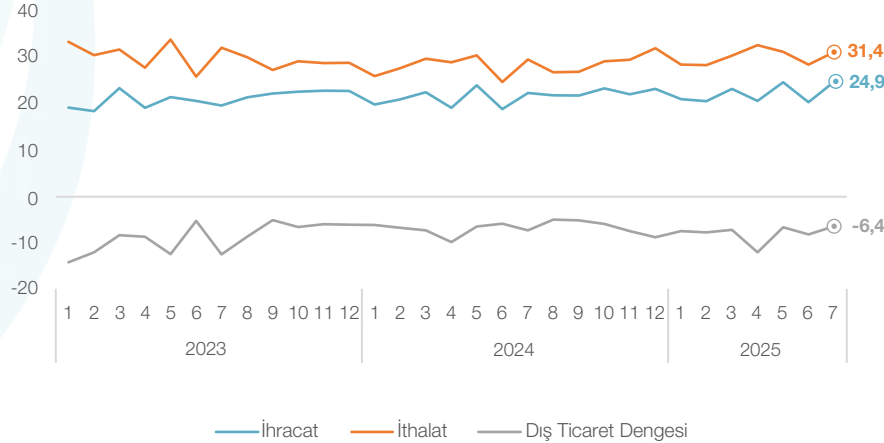

“İhracatta Yıllık %11,0 Artış”

Dış ticaret istatistiklerine göre temmuz ayında ihracat bir önceki aya göre %21,8, bir önceki yılın aynı ayına göre %11,0 artarak 24 milyar 938 milyon dolar oldu. İthalat ise bir önceki aya göre %9,4, bir önceki yılın aynı ayına göre %5,4 arttı ve 31 milyar 382 milyon dolar olarak açıklandı. Böylece temmuz ayında dış ticaret açığı 6 milyar 444 milyon dolar değerini aldı. İhracatın ithalatı karşılama oranı %79,5 seviyesinde gerçekleşti.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı temmuz ayında 2 milyar 181 milyon dolar olurken dış ticaret hacmi %10,1 artarak 48 milyar 397 milyon dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı %91,4 oldu.

Dış Ticaret İstatistikleri (Milyar \$)

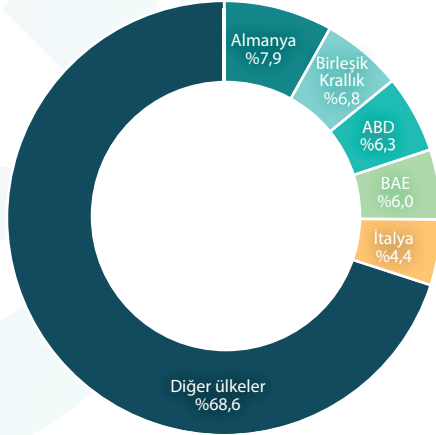
Kaynak: TÜİK

“Türkiye’nin İhracatında %7,9 ile Almanya; İthalatında %14,8 ile Çin İlk Sırada”

Temmuz ayında en çok ihracat gerçekleştirilen ülke 1 milyar 970 milyon dolar ile Almanya oldu. Bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 696 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 1 milyar 570 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 504 milyon dolar ile Birleşik Arap Emirlikleri ve 1 milyar 100 milyon dolar ile İtalya takip ediyor.

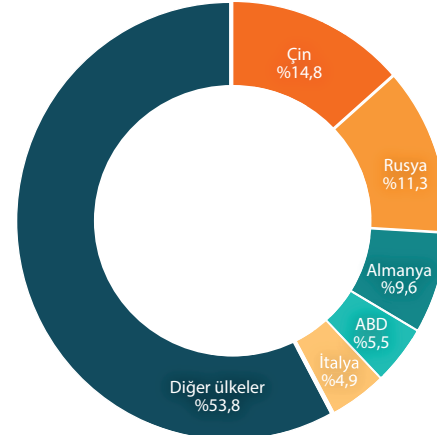
İthalatta ise ilk sırayı 4 milyar 638 milyon dolar ile Çin aldı. Bu ülkeyi sırasıyla 3 milyar 561 milyon dolar ile Rusya Federasyonu, 3 milyar 6 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 736 milyon dolar ile ABD ve 1 milyar 545 milyon dolar ile İtalya’nın izlediği görülüyor.

Ülkelere Göre İhracat, Temmuz 2025

Kaynak: TÜİK

Ülkelere Göre İthalat, Temmuz 2025

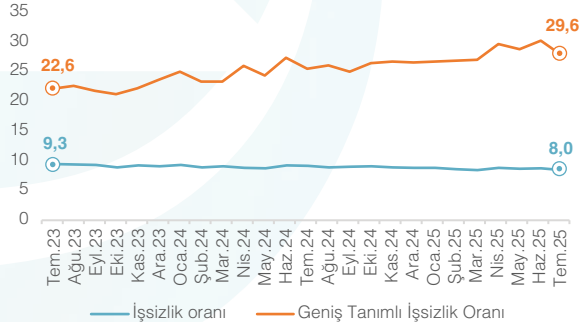
Kaynak: TÜİK

“İşsizlik Oranında Tek Hane Serisi 27 Aya Ulaştı”

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) Temmuz 2025 Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre 15 yaş ve üzeri işsiz sayısı bir önceki aya kıyasla 164 bin kişi azalarak 2 milyon 828 bin kişiye geriledi. İşsizlik oranı 0,4 puanlık düşüşle %8 seviyesinde gerçekleşti ve böylece tek haneli oran serisi 27’nci aya taşındı. Aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı 18 bin kişi artarak 32 milyon 582 bin kişiye yükseldi; istihdam oranı ise %49,1 ile değişim göstermedi. Genç nüfus (15-24 yaş) işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,9 puan azalışla %15’e geriledi. Bu oran kadınlarda %21,7, erkeklerde ise %11,3 olarak tahmin edildi.

Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerin toplamını ifade eden geniş tanımlı işsizlik oranı ise temmuz ayında bir önceki aya göre 3,1 puan azalarak %29,6 seviyesine geriledi. Böylece üç ay aradan sonra geniş tanımlı işsizlik yeniden %30’un altına düşmüş oldu.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış İşsizlik Oranları

Temel İşgücü Göstergeleri, 15+ Yaş, Temmuz 2025

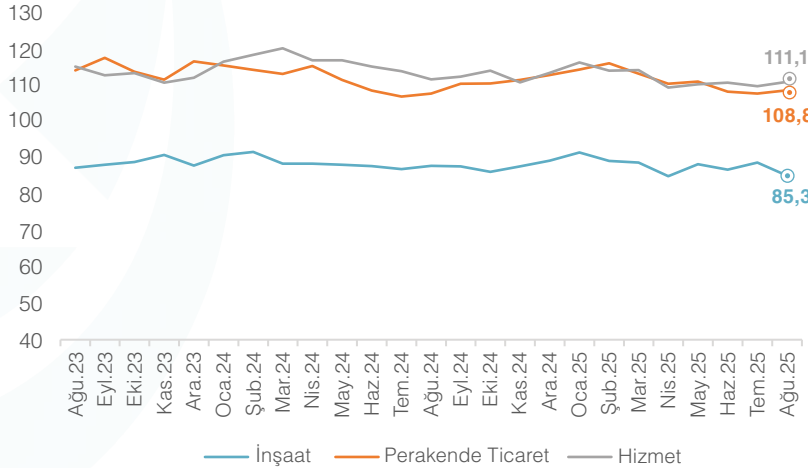
	Temmuz	Bir Önceki Ay	Bir Önceki Aya Göre Fark
	Toplam		
İşgücüne katılma oranı	53,3	53,6	-0,3
İstihdam oranı	49,1	49,1	0
İşsizlik oranı	8	8,4	-0,4
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	15	15,9	-0,9

* Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

“İnşaat Sektörü Güveninde Düşüş”

Mevsimsel etkilerden arındırılmış güven endeksleri, ağustos ayında sektörler arasında farklı eğilimler sergiledi. Hizmet sektörü güven endeksi bir önceki aya göre %1,1 artışla 111,1 seviyesine, perakende ticaret sektörü ise %0,8 artışla 108,8 seviyesine yükseldi. Buna karşılık inşaat sektöründe güven endeksi %4,0 oranında azalarak 85,3'e geriledi.

Sektörel Güven Endeksleri

Kaynak: TÜİK
Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.

“Perakende Ticaret: Gelecek Dönem Satış Beklentisi %6,3 Arttı”

Endekslerin alt kırılımlarına göre hizmet sektörü için gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi %3,4 artışıla 115,0 seviyesine yükseldi. Perakende ticaret sektörü için aynı dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi %6,3 oranında artarak 122,1 seviyesine ulaştı. İnşaat sektöründe ise gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi %6,2 azalış göstererek 89,3 seviyesinde gerçekleşti.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Güven Endeksleri ve Değişim Oranları

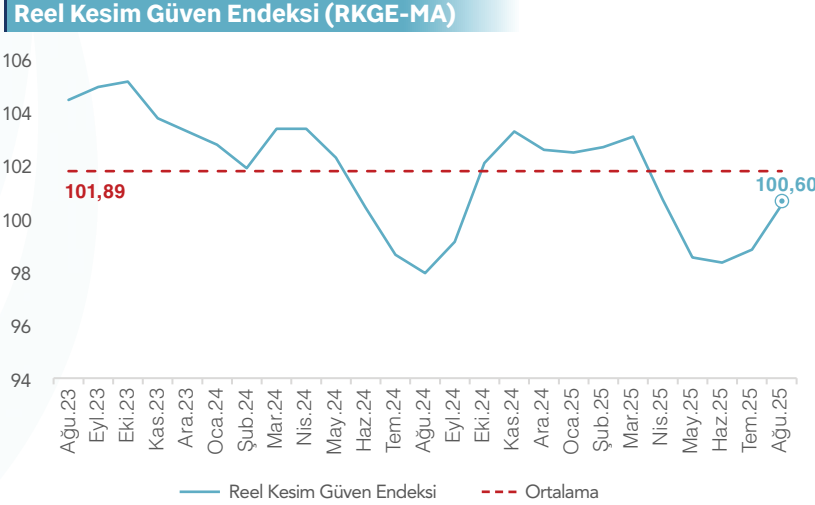
	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Temmuz	Ağustos	Temmuz	Ağustos
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	110,0	111,1	-0,8	1,1
Son 3 Aylık Dönemde İş Durumu	109,7	109,6	-0,5	0,0
Son 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep	109,0	108,7	-1,0	-0,2
Gelecek 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep Beklentisi	111,2	115,0	-1,0	3,4
Perakende Sektörü Güven Endeksi	107,9	108,8	-0,5	0,8
Son 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	118,4	117,7	-1,0	-0,5
Mevcut Mal Stok Seviyesi ⁽¹⁾	90,5	86,6	1,0	-4,3
Gelecek 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	114,8	122,1	-1,1	6,3
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	88,8	85,3	2,2	-4,0
Alınan Kayıtlı Siparişlerin Mevcut Düzeyi	82,5	81,2	-0,7	-1,6
Gelecek 3 Aylık Dönemde Toplam Çalışan Sayısı Beklentisi	95,2	89,3	4,9	-6,2

Kaynak: TÜİK

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

“Reel Kesim Güven Endeksinde İlimli Artış”

Mevsim etkilerinden arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA) ağustos ayında bir önceki aya kıyasla 1,7 puan artarak 100,6 seviyesine yükseldi. Bu değer, endeksin son iki yıllık ortalaması olan 101,8’in altında kaldı. Öte yandan mevsim etkisinden arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise aynı dönemde 0,4 artarak 100,6 seviyesinde gerçekleşti.

Kaynak: TCMB
Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

“ÜFE Beklentisinde Azalma Devam Ediyor”

Anket sorularına ilişkin yayılma endeksleri incelendiğinde son üç aydaki toplam sipariş miktarı, genel gidişat, mevcut mal stoku ve gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken sabit sermaye yatırım harcaması, mevcut toplam sipariş miktarı, gelecek üç aydaki üretim hacmi ve gelecek üç aydaki toplam istihdama ilişkin değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkiledi.

Gelecek üç aya yönelik beklentilerde ise üretim hacminde artış bildirenler ile ihracat sipariş miktarında azalış bildirenler lehine olan seyrin bir önceki aya göre güçlendiği, iç piyasa sipariş miktarında azalış bildirenler lehine olan seyrin ise bir önceki aya göre zayıfladığı görülüyor. Gelecek on iki aylık dönem sonuna ilişkin yıllık ÜFE beklentisi de bir önceki aya kıyasla 1,4 puan azalma kaydederek 35,4 seviyesinde gerçekleşti.

Toplu Sonuçlara İlişkin Gelişmeler

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
Üretim Hacmi	↑↑		↓↑
Toplam Sipariş Miktarı	↑↑	↓↑	↓↑
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↑↑	↑↑	↓↑
İhracat Sipariş Miktarı	↓↑	↓↑	↓↑
Toplam İstihdam			↓↓
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↑↑		↑↑
Satış Fiyatı			↑↑

“

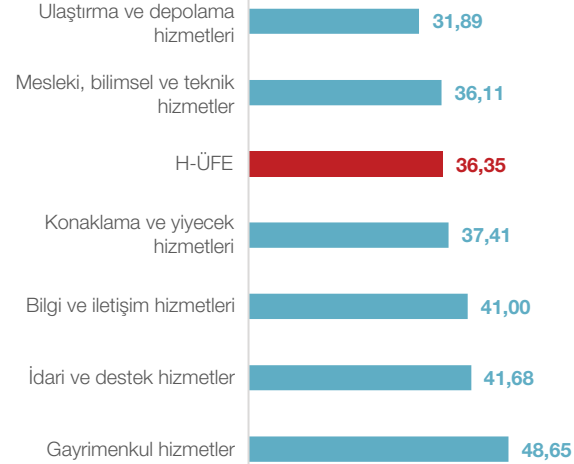
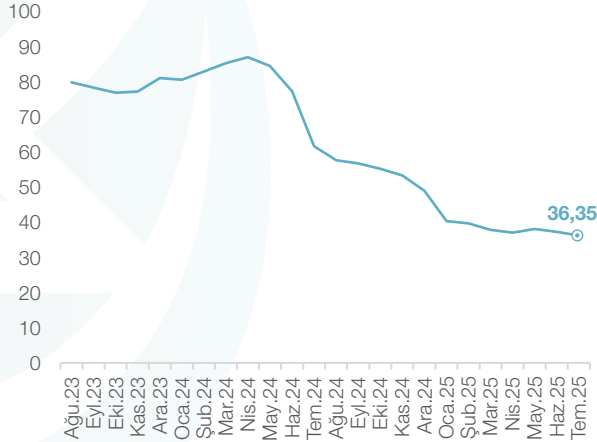
•**Kısa oklar** aylık değişimleri, **uzun oklar** ise yıllık değişimleri göstermektedir.
•Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde **lacivert oklar** artışı, **kırmızı oklar** ise azalışı göstermektedir.

”

“H-ÜFE Aylık Bazda %3,21 Arttı”

Hizmet Üretici Fiyat Endeksi (H-ÜFE), 2025 Temmuz ayında bir önceki aya göre %3,21, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %36,35 oranında artış gösterdi. Yıllık değişimlere bakıldığında gayrimenkul hizmetlerinde %48,65, idari ve destek hizmetlerinde %41,68 ve bilgi ve iletişim hizmetlerinde %41,0 oranında artış gerçekleştiği görüldü.

H-ÜFE Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr